

Sygn. akt VII AGa 1020/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy i Własności Intelektualnej w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Jolanta de Heij – Kaplińska

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2021 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa A. K.

przeciwko A. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 sierpnia 2020 r., sygn. akt XVI GC 889/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **w punkcie pierwszym oddala powództwo,**

b) **w punkcie trzecim zasądza od A. K. na rzecz A. B. kwotę 5 417,00 zł (pięć tysięcy czterysta siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu;**

II. zasądza od A. K. na rzecz A. B. kwotę 4 150 zł (cztery tysiące sto pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

III. obciąża A. K. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwotą 4 900 zł (cztery tysiące dziewięćset złotych) i nakazuje jej pobranie tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji, od uiszczenia której pozwany był zwolniony.

Jolanta de Heij-Kaplińska

Sygn. akt VII AGa 1020/20

UZASADNIENIE

Pozwem z 21 sierpnia 2019 roku A. K. wniósł o zasądzenie od A. B. 100.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, liczonymi od 30 stycznia 2019 roku do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu opartego na art. 299 k.s.h. powód wskazał, że 22 kwietnia 2010 roku w sprawie prowadzonej pod sygnaturą XX GC (...) z powództwa cedenta Zakładu (...) sp. j. w S. przeciwko (...) sp. z o.o. w W., Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie wydał wyrok zasądający 225.370 zł wraz z odsetkami ustawowymi oraz kosztami procesu w łącznej kwocie 5.092,31 zł, który następnie 16 września 2014 roku został opatrzony klauzulą wymagalności wydaną na rzecz powoda. Postępowanie egzekucyjne prowadzone z wniosku A. K. przeciwko (...) sp. z o.o. w W. okazało się skuteczne jedynie w części, tj. co do kwoty 13.393,69 zł. Postanowieniem z 26 czerwca 2017 roku komornik sądowy umorzył postępowanie egzekucyjne z uwagi na jego bezskuteczność. Wobec powyższego powód wniósł o zasądzenie kwoty wskazanej w pozwie od A. B., członka zarządu (...) sp. z o.o. w W.. Jak

wskazano, na kwotę 100.000 zł dochodzoną w sprawie składa się 94.885 złotych tytułem części skapitalizowanych przez powoda odsetek ustawowych od wyżej wymienionej należności głównej liczonych od 10 sierpnia 2018 roku, jako od dnia wymagalności określonego w nakazie zapłaty, kwota 5.092,31 zł tytułem części kosztów procesu zasądzonych przez Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie wyrokiem z 22 kwietnia 2010 roku oraz 22,16 zł tytułem części kosztów postępowania egzekucyjnego.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu zakwestionował legitymację procesową powoda, wskazując, że nie nabył on skutecznie wierzytelności od pierwotnego wierzyciela, albowiem została ona uprzednio zbyta na rzecz innego podmiotu. Ponadto pozwany wskazał, iż złożony w 2011 roku wniosek o ogłoszenie upadłości (...) sp. z o.o. w W. został oddalony ze względu na to, iż majątek spółki nie wystarczyłby na zaspokojenie kosztów procesu, w związku, z czym wierzyciel nie uzyskałby zaspokojenia swojej wierzytelności, więc nie poniósł szkody. Pozwany podniósł także zarzut przedawnienia roszczenia oraz zakwestionował je, co do wysokości.

Wyrokiem z 10 sierpnia 2020 roku, Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od A. B. na rzecz A. K. 100.000 złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od 94.907,69 złotych od dnia 3 lutego 2019 r. do dnia zapłaty (punkt pierwszy), oddalił powództwo w pozostałym zakresie (punkt drugi) i zasądził od A. B. na rzecz A. K. 10.417 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 5.400 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt trzeci).

Powyższe rozstrzygnięcie poprzedzały następujące ustalenia faktyczne i rozważania Sądu I instancji:

A. B. od 24 sierpnia 2001 roku do 20 listopada 2002 roku pełnił funkcję wiceprezesa (...) sp. z o.o. w W., a od 20 listopada 2002 roku pełni funkcję prezesa zarządu tejże spółki.

Wyrokiem z 22 kwietnia 2010 roku Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie, w sprawie prowadzonej pod sygnaturą XX GC (...) w punkcie pierwszym zasądził od (...) sp. z o.o. w W. na rzecz Zakładu (...) sp. j. w S. 225.370 złotych wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od 21 marca 2008 roku do dnia zapłaty oraz z odsetkami w wysokości ustawowej od kwoty 56.730 złotych od 21 marca 2008 roku do dnia 10 października 2008 roku. W punkcie trzecim wyroku Sąd zasądził od (...) na rzecz Zakładu (...) kwotę 16.686 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Postanowieniem z 2 września 2014 roku Sąd Okręgowy w Warszawie nadał na rzecz A. K. klauzulę wykonalności punktowi I i III wyroku z 22 kwietnia 2010 roku wydanemu przez Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie w sprawie z powództwa Zakładu (...) sp. j. przeciwko (...) sp. z o.o. prowadzonej pod sygnaturą XX GC (...).

Postępowanie egzekucyjne prowadzone z wniosku A. K. przeciwko (...) pod sygnaturą KM (...) zostało umorzone postanowieniem z 26 czerwca 2017 roku wydanym przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie B. M. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Jednocześnie komornik sądowy ustalił koszty postępowania egzekucyjnego w kwocie 1.590.02 zł oraz obciążył nimi w całości dłużnika, orzekając o obowiązku ich zwrotu na rzecz wierzyciela. W uzasadnieniu komornik wskazał, iż wierzyciel wystąpił o egzekucję świadczenia pieniężnego w kwocie 420.247,46 zł, jednak ta okazała się bezskuteczna, gdyż nie został odnaleziony majątek, z którego aktualnie można ją prowadzić.

Wobec bezskuteczności postępowania egzekucyjnego prowadzonego przeciwko spółce (...) wezwał A. B., jako członka zarządu spółki (...) do zapłaty 492.821,32 zł w terminie do 29 stycznia 2019 roku.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny na podstawie okoliczności, co do zasady niespornych między stronami oraz dowodów z dokumentów. Sąd nie przychylił się do stanowiska pozwanego, który wnosił o zobowiązanie powoda na podstawie art. 129 k.p.c. do przedstawienia oryginału dokumentów załączonych do pozwu, albowiem powód załączył do pozwu dokumenty poświadczone ze zgodność z oryginałem przez profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym.

Jednocześnie postanowieniem z 11 kwietnia 2020 roku, na podstawie art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 6 k.p.c. Sąd Okręgowy pominął wniosek pozwanego zawarty w sprzeciwie od nakazu zapłaty z 28 listopada 2019 roku, w przedmiocie dopuszczenia dowodu z akt sprawy IX GU (...) oraz aktu notarialnego REP (...), sporządzonego przez notariusza E. W.. Jak wskazano, zarządzeniem z 6 grudnia 2019 roku Sąd Okręgowy zobowiązał pozwanego do złożenia odpisu wymienionych dokumentów. Następnie zarządzeniem z 16 stycznia 2020 roku, przedłużono pozwanemu termin na przedstawienie dokumentów do 31 stycznia 2020 roku. Mimo powyższego pozwany nie wykonał zobowiązania sądu, w związku z czym Sąd Okręgowy pominął wniosek pozwanego zawarty w sprzeciwie od nakazu zapłaty z 28 listopada 2019 roku, w przedmiocie dopuszczenia dowodu z akt sprawy IX GU (...) oraz aktu notarialnego REP (...).

Mając na uwadze tak zgromadzony stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, iż powództwo należy uzzględnić w przeważającej części, oddalając je wyłącznie w zakresie roszczenia odsetkowego.

Jak wskazano bezsporne było, że egzekucja prowadzona przez komornika sądowego z wniosku powoda przeciwko spółce (...) okazała się bezskuteczna, na co wskazał komornik w postanowieniu z 26 czerwca 2017 roku o umorzeniu postępowania egzekucyjnego, prowadzonego pod sygnaturą KM (...). Jednocześnie zgodnie z informacjami zawartymi w Krajowym Rejestrze Sądowym, pozwany pełni w spółce (...) funkcję członka zarządu od 24 sierpnia 2001 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego niezasadny był zarzut braku legitymacji procesowej powoda. Powód przedstawił odpis postanowienia z 2 września 2014 roku Sądu Okręgowego w Warszawie z XXVI Wydziału Cywilnego, którym to sąd nadał klauzulę wykonalności na rzecz powoda punktom I i III wyroku z 22 kwietnia 2010 roku, wydanemu przez Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie w sprawie z powództwa Zakładu (...) przeciwko (...). Zdaniem Sądu I instancji, powód przedstawiając powyższy dowód wykazał, iż skutecznie nabył roszczenie przeciwko spółce (...).

Sąd Okręgowy wziął pod uwagę, że jednocześnie pozwany przedstawił kserokopie dokumentów, z których miało wynikać, iż roszczenie dochodzone niniejszym pozwem nabył skutecznie pozwany.

Z uwagi na okoliczność, że pozwany zobowiązany został do przedłożenia odpisów wyżej wymienionych dokumentów, to mimo przedłużenia terminu do wykonania wskazanej czynności ostatecznie pozwany nie przedstawił stosownych dokumentów, w związku, z czym wniosek dowodowy został oddalony, a pozwany nie wykazał okoliczności, na którą się powoływał.

Ponadto Sąd Okręgowy podkreślił, że pozwany nie wykazał również, aby w jakikolwiek sposób jego twierdzenia, odnośnie utraty możliwości skutecznego egzekwowania przedmiotowej należności, ziściły się. Nie wskazał bowiem i potwierdził, że nie było składane żadne powództwo w przedmiocie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, a więc, czy to tytułu wykonawczego wydanego jeszcze przed nadaniem klauzuli wykonalności na rzecz powoda, a jednocześnie wierzyciela, czy też już po nadaniu klauzuli wykonalności na rzecz powoda w zakresie dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia.

Sąd Okręgowy nie podzielił również argumentacji pozwanego, który wskazywał na zaistnienie przesłanki egzoneracyjnej w postaci braku poniesienia szkody przez powoda. Jak wskazano zgodnie z art. 299 § 2 k.s.h. to pozwany, powołując się na jedną z przesłanek egzoneracyjnych powinien wykazać wystąpienie okoliczności, która zwalniałaby go z odpowiedzialności za zobowiązania dłużnej spółki. Pozwany natomiast przedstawił jedynie wydruk z KRS, z którego wynika, iż 1 grudnia 2011 roku Sąd Rejonowy (...) w W. oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości spółki (...), wobec faktu, iż majątek dłużnika nie wystarczyłby na zaspokojenie kosztów postępowania lub wystarczyłby jedynie na zaspokojenie tych kosztów.

Jak wskazano Sąd Okręgowy Warszawa Praga w sprawie prowadzonej pod sygnaturą X GC (...), przeciwko spółce (...) wydał wyrok zasądający kwotę 225.370 złotych, który to wyrok został wydany półtora roku przed oddaleniem wniosku o ogłoszenie upadłości (...). Brak było zatem podstaw aby uznać, iż wniosek o ogłoszenie upadłości został złożony w odpowiednim momencie i niezależnie od powyższego powód nie uzyskałby zaspokojenia z majątku spółki.

Sąd Okręgowy podkreślił, że to strona pozwana, chcąc uwolnić się od odpowiedzialności za zobowiązania dłużnej spółki powinna wykazać, że nawet, gdyby wniosek o ogłoszenie upadłości spółki został złożony wcześniej, to i tak roszczenie powoda zostałyby zaspokojone później. Jak wskazano pozwany mógł tego dokonać między innymi poprzez przedstawienie dokumentów obrazujących sytuację finansową spółki (...) takich jak, na przykład, bilanse handlowe spółki za poszczególne lata, czy też rachunki zysków i strat. Mimo ustawowego obowiązku ciążącego na pozwanym, nie wykazał on wystąpienia przesłanki wskazanej w artykule 299 § 2 k.s.h.

Sąd Okręgowy nie podzielił również zarzutu przedawnienia roszczenia. Sąd podkreślił, że przedawnienie roszczenia wobec członka zarządu ma charakter niezależny od przedawnienia roszczenia wobec spółki, które zresztą mogłoby być badane jedynie w przypadku procesu przeciwko spółce. Natomiast bieg przedawnienia przeciwko członkowi zarządu rozpoczyna się od dnia, w którym wierzyciel dowiedział się o bezskuteczności egzekucji, co najczęściej będzie miało miejsce wraz z doręczeniem postanowienia o umorzeniu z tego względu postępowania egzekucyjnego.

Jak wskazano w związku z deliktowym charakterem odpowiedzialności z art. 299 § 1 k.s.h. do przedawnienia tego roszczenia należy stosować art. 442¹ § 1 k.c. zgodnie, z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się, albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko spółce (...) zostało umorzone postanowieniem komornika z 26 czerwca 2017 roku. Natomiast powód wniósł pozew w sprawie 21 sierpnia 2019 roku, a zatem nie upłynął trzyletni termin wynikający z treści art. 442¹ § 1 k.c.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż ciężar wykazania, że wiedzę o braku możliwości wyegzekwowania długu od dłużnej spółki wierzyciel posiadał przed datą umorzenia postępowania egzekucyjnego z powodu bezskuteczności egzekucji, spoczywa na dłużniku, skoro podnosi on zarzut przedawnienia. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne.

Ze względu na to, iż pozwany nawet nie podjął próby wykazania powyższej okoliczności, zarzut pozwanego, co do przedawnienia roszczenia powoda Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny.

Sąd Okręgowy nie podzielił również zarzutów pozwanego co do wysokości roszczenia powoda.

Zgodnie z wyliczeniami Sądu wysokość odsetek ustawowych określanych obecnie, jako odsetki ustawowe za opóźnienie, liczonych od 21 marca 2008 roku, zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa Praga z 22 kwietnia do 2010 roku do dnia 22 stycznia 2019 roku, czyli daty wezwania do zapłaty wystosowanego przez powoda do pozwanego wynosi 262.336,85 złotych.

Powód dochodzi w sprawie jedynie części powyższego roszczenia, w zakresie kwoty 94.885,53 złotych, a zatem zdaniem Sądu Okręgowego należało uznać, iż nie jest zasadny zarzut pozwanego, co do tego, iż powód nie wykazał swojego roszczenia, co do wysokości. W konsekwencji roszczenie powoda o zasądzenie kwoty 100.000 złotych z tytułu odpowiedzialności pozwanego, jako członka zarządu spółki (...), na które to roszczenie składa się część odsetek skapitalizowanych przez powoda w kwocie 94.885,53 złotych, kwota 5.092,31 zł, tytułem części kosztów procesu zasądzonych przez Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie wyrokiem z 22 kwietnia 2010 roku oraz kwota 22,16 złotych stanowiąca część kosztów postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygnaturą KM (...) należało uznać za zasadne.

Jednocześnie Sąd Okręgowy na podstawie art. 481 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od 3 lutego 2019 roku do dnia zapłaty, od kwoty 94.907,69 złotych, to jest od części skapitalizowanych odsetek dochodzonych pozwem w kwocie 94.885,53 złotych oraz od kwoty 22,16 złote stanowiącej część kosztów postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygnaturą KM (...).

Z uwagi na fakt, że wezwanie do zapłaty zostało odebrane przez pozwanego 2 lutego 2019 roku, co wynika ze statusu przesyłki, a w konsekwencji pozwany nie mógł zapoznać się z treścią wezwania do zapłaty przed dniem 2 lutego 2019 roku, odsetki ustawowe za opóźnienie zasądzone od dnia następnego, to jest od 3 lutego 2019 roku. Roszczenie odsetkowe Sąd I instancji oddalił w zakresie, w jakim powód domagał się zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od 29 stycznia 2019 roku od części skapitalizowanych odsetek dochodzonych pozwem, gdyż pozwany odebrał wezwanie do zapłaty nadane przez powoda 2 lutego 2019 roku. Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, iż powodowi nie przysługuje roszczenie o odsetki od kosztów procesu. W konsekwencji Sąd I instancji oddalił roszczenie powoda o zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 5.092,31 zł stanowiącej koszty procesu sprawy prowadzonej pod sygnaturą X GC (...).

O kosztach procesu Sąd orzekł odpowiednio do treści art. 98 § 1 k.p.c.

Od powyższego wyroku apelację wniósł pozwany. Zaskarżając wyrok w części tj. w punkcie pierwszym (I), trzecim (III) i wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania, zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania to jest art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na błędzie w ocenie materiału dowodowego, poprzez przyjęcie wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, że powód skutecznie nabył wierzycelność i mógł jej dochodzić na drodze sądowej, podczas gdy z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy i zeznań pozwanego wynika, że wierzycelność została wcześniej zbyta i zaspokojona, a tym samym wygasła,

1. naruszenie przepisów postępowania poprzez nieuwzględnienie zarzutu braku legitymacji czynnej w sytuacji, kiedy powód nie mógł skutecznie dochodzić wierzycelności, gdyż skutecznie jej nie nabył, z tego powodu, że została ona wcześniej zbyta na rzecz innego podmiotu,

2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c. w zw. z art. 354 k.p.c. w zw. z art. 299 k.s.h. polegające na niewydaniu postanowienia dowodowego dotyczącego zgłoszonego w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosku dowodowego o dopuszczenie dowodu z pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny przedsiębiorstw na okoliczność tego, czy w okresie pełnienia przez A. B. funkcji członka zarządu były podstawy do wniesienia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania układowego w (...) sp. z o.o. w W. KRS (...), jeżeli tak, to kiedy to nastąpiło, tj. kiedy spółka zaprzestała wykonywania zobowiązań, oraz czy z majątku spółki wierzyciel uzyskałby w ramach postępowania upadłościowego zaspokojenie swoich wierzycelności i w jakim zakresie, gdyby wniosek został złożony we właściwym czasie, co jednocześnie uniemożliwiło pozwanemu złożenie zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c.,

3. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c. w zw. z art. 354 k.p.c. polegające na niewydaniu postanowienia dowodowego dotyczącego zgłoszonego w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z załączonych do sprzeciwu dowodów w postaci umowy z dnia 01.03.2013 r. (zawartej pomiędzy Zakładem (...) sp. j. i M. K.) i umowy z dnia 23.07.2013 r. (zawartej pomiędzy M. K., a A. T.) na okoliczność cesji wierzycelności, co jednocześnie uniemożliwiło pozwanemu złożenie zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c.,

4. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 227 k.p.c. w zw. z art. 236 k.p.c. w zw. z art. 354 k.p.c., polegające na niewydaniu postanowienia dowodowego dotyczącego zgłoszonego w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosku dowodowego o przeprowadzenie dowodu z załączonych do sprzeciwu dowodów postaci odpisu pełnego z KRS spółki Zakład (...) sp. j. i odpisu pełnego z KRS spółki (...) sp. z o.o., co jednocześnie uniemożliwiło pozwanemu złożenie zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c.,

5. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 235² § 1. pkt 6 k.p.c. w zw. z art. 248 k.p.c. polegające na pominięciu zgłoszonych w sprzeciwie wniosków dowodowych o zwrócenie się przez Sąd o akta sprawy upadłościowej o sygn. akt IX GU (...) i przeprowadzenie dowodu ze znajdujących się w nich dokumentów, w szczególności wniosku o ogłoszenie upadłości i postanowienia Sądu ten wniosek oddalającego na okoliczność ich treści i o zwrócenie się przez Sąd do notariusza E. W., aby przedłożyła w Sądzie oryginał sporządzonego przez siebie poświadczenia (i ewentualnie dokumentu, którego poświadczenie dotyczy, bądź określiła co to za dokument) Repertorium A nr (...) pomimo, iż pozwany oznaczył dowód w sposób umożliwiający przeprowadzenie go oraz wyszczególnił fakty, które mają zostać wykazane tym dowodem,

6. naruszenie przepisów prawa materialnego to jest art. 6 k.c. poprzez uznanie, że powód wykazał podstawę faktyczną i prawną roszczenia, a także poprzez przerzucenie ciężaru dowodu na pozwanego, zobowiązując pozwanego do przedstawienia dokumentów, których nie mógł posiadać, a jednocześnie nie zobowiązując powoda do przedstawienia umowy cesji, na podstawie której powód miał nabyć przedmiotową wierzytelność,

7. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 788 k.p.c. poprzez przyjęcie, że nadanie klauzuli wykonalności na rzecz powoda świadczy o istnieniu roszczenia, podczas gdy w postępowaniu klauzulowym Sąd dokonuje jedynie oceny wyłącznie przesłanek formalnych, natomiast nie jest uprawniony do badania, czy obowiązek zapłaty przez dłużnika określony w tytule egzekucyjnym w ogóle istnieje lub jest zasadny,

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 248 k.p.c. poprzez zaniechanie zobowiązania powoda do przedłożenia oryginału zawartej przez niego umowy nabycia wierzytelności, której dochodzi w niniejszym postępowaniu.

W odpowiedzi na apelację, powód wniósł o oddalenie apelacji jako bezzasadnej oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się uzasadniona.

Sąd Okręgowy uwzględniając powództwo oparł się na dokumentach przedstawionych przez powoda, pomijając dokumenty przedstawione przez pozwanego bez przeprowadzenia ich analizy w kontekście zarzutów strony pozwanej.

Zarzuty apelacji koncentrują się na popełnionych przez Sąd pierwszej instancji uchybieniach procesowych oraz pominięciu zarzutu pozwanego co do nabycia wierzytelności przed uzyskaniem przez powoda klauzuli wykonalności. Pozwany konsekwentnie wskazywał w przeprowadzonym postępowaniu, że powód nie nabył skutecznie wierzytelności przeciwko (...) sp. z o.o. w W.. Sąd pierwszej instancji uznał, że dla legitymacji powoda wystarczające jest wykazanie prawa poprzez nadanie klauzuli wykonalności na rzecz powoda a przeciwko (...) sp. z o.o. w W.. Oceny tej Sąd Apelacyjny nie podziela co doprowadziło do zmiany wyroku.

Zasadny był zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. Art. 233 §1 k.p.c. nakazuje sądowi dokonanie oceny dowodów zgodnie z zasadą wszechstronności, zatem we wzajemnym powiązaniu ze sobą, a także na tle całokształtu materiału sprawy, co oznacza konieczność uwzględnienia przy ich ocenie także twierdzeń stron o faktach, z których wywodzą określone skutki prawne. Te zaś są sprzeczne z dowodami zaferowanymi przez powoda w związku z zarzutami pozwanego. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, sąd ma obowiązek wyprowadzenia z zebranego w sprawie materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych. Reguła ta, współokreślająca granice swobodnej oceny dowodów, nie będzie zachowana, jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd przy ocenie dowodów nie układają się w logiczną całość zgodną z doświadczeniem życiowym, lecz pozostają ze sobą w sprzeczności, a także gdy nie istnieje logiczne powiązanie wniosków z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 290/09, L.).

Postanowieniem z 11 kwietnia 2020 roku Sąd pierwszej instancji pominął na podstawie art. 235² § 1 pkt 6 oraz § 2 k.p.c. jedynie wniosek w przedmiocie dopuszczenia dowodu z akt sprawy IX GU (...) oraz aktu notarialnego Rep. (...)

sporządzonego przez notariusz E. W., natomiast postanowieniem wydanym na rozprawie 3 sierpnia 2020 r. dopuścił dowód z umowy przelewu wierzytelności dołączonej do sprzeciwu (k. 80-81) i zawartej między A. T. a A. B., nie wypowiadając się na temat umowy przelewu wierzytelności. Należy przy tym zauważyć, że odpis umowy zawartej pomiędzy A. T. a A. B. został poświadczony za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika występującego w sprawie i będącego radcą prawnym. Jak stanowi art. 129 § 2 k.p.c., zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza, albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą prokuratury generalnej RP.

Sąd pierwszej instancji za podstawę postanowienia przyjął art. 235⁽²⁾ § 1 pkt 6 oraz § 2 k.p.c., który nie miał zastosowania do niniejszej sprawy. Zgodnie z art. 11 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 4 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469) która weszła w życie 7 listopada 2019 r. sprawy, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wydano nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji podlegają rozpoznaniu zgodnie z przepisami, w brzmieniu dotychczasowym. Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Warszawie wydał 24 października 2019 roku, co czyni właściwymi przepisami w sprawie przepisy sprzed zmiany wprowadzonej powołaną ustawą. Postanowienie Sądu z dnia 11 kwietnia 2020 roku uchybiało tej regulacji skutkując naruszeniem art. 227 k.p.c. Strona wносиła o przeprowadzenie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy upadłościowej o sygnaturze IX GU (...) Sądu Rejonowego (...) w W., w szczególności wniosku o ogłoszenie upadłości i postanowienia Sądu ten wniosek oddalającego na okoliczność ich treści, w kontekście twierdzeń pozwanego, że wierzyciel nie uzyskałby zaspokojenia swojej wierzytelności i nie poniósł szkody. Sąd upadłościowy oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 prawa upadłościowego, bowiem majątek spółki nie wystarczał na zaspokojenie kosztów postępowania.

Przedmiotem dowodu są fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Pozwanego obciąża dowód tych wszystkich okoliczności, o których stanowi art. 299 § 2 k.s.h. a sprecyzowanych w sprzeciwie jako wskazujące, że nie było podstaw do wniesienia wniosku o ogłoszenie upadłości, kiedy spółka zaprzestała wykonywania zobowiązań i czy z majątku spółki wierzyciel uzyskałby zaspokojenie swoich wierzytelności w ramach postępowania upadłościowego i w jakim zakresie, gdyby wniosek został złożony we właściwym czasie. Tylko jeżeli strona nie może sama uzyskać odpisu lub wyciągu z dokumentu, jego udzielenia zażąda sąd. Z przepisów kodeksu postępowania cywilnego (art. 232 zd. 1) wynika, że obowiązek gromadzenia dowodów i ich wskazywania wymaga inicjatywy stron. Tak więc strona, składając do sądu wniosek o zażądanie wydania odpisu lub wyciągu z dokumentów zawartych w aktach innej sprawy, powinna co najmniej uprawdopodobnić fakt, że nie ma możliwości uzyskania tego dokumentu. Z uzasadnienia Sądu pierwszej instancji wynika, że decyzja Sądu zasadzała się na fakcie zobowiązania pozwanego do przedstawienia wnioskowanych dokumentów w terminie sądowym, który upłynął bezskutecznie. Przesłuchiwany pozwany zeznał, że nie dysponuje dokumentami z postępowania upadłościowego (00:21:23 do 00:21:38). Sąd pierwszej instancji nie ustalił, czy zachodzą przeszkody w uzyskaniu dokumentów, do czego był zobligowany z mocy art. 250 k.p.c. skoro wniosek o zwrócenie się do sądu upadłościowego został sformułowany w sprzeciwie.

Analogiczne uwagi należy odnieść do aktu notarialnego Rep (...) sporządzonego przez notariusza E. W., z dodatkowym wskazaniem, że pozwany za tym numerem repertorium wskazywał na poświadczenie dokumentów.

Dowód z przesłuchania pozwanego nie został przez Sąd pierwszej instancji oceniony. Nie ma jakichkolwiek powodów, dla których dowód ten można byłoby ocenić jako niewiarygodny. Wypowiedzi pozwanego są spójne, wypowiedziane relacjonującym tonem, bez zasłaniania się niepamięcią co do istotnych faktów, opisujące jak doszło do zawarcia umowy z 23 lipca 2013 roku. Nie było żadnych kontrdowodów, które wymagałyby wyważenia, którym dowodom przyznać, a którym odmówić wiarygodności. Pozwany zeznał, że spłacił wierzytelność spółki, którą miała w stosunku do pana S.. „Ja zapłaciłem za wierzytelności spółki”. „Zastanawialiśmy się, czy tego nie zamienić na udziały”(00:10:55 do 00:11:22). Pozwany nabył wierzytelność od obywatela Federacji Rosyjskiej, on ja nabył od pana K., a pan K. od pana S. (00:12:24 do 00:13:31). Spółka (...) nie zaskarżyła postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, gdyż w tym samym czasie prowadzone było postępowanie prokuratorskie o wyłudzenie wierzytelności, która została spłacona

(00:14:51). Złożony odpis pełny z rejestru przedsiębiorców Zakładu (...) sp. j. potwierdza, że jedynym współnikiem uprawnionym do reprezentacji spółki od 29 kwietnia 2009 roku był B. S. (KRS nr (...)).

Umowa nabycia wierzytelności z 23 lipca 2013 roku w §1 indywidualizowała wierzytelność precyzując, że wywodzi się ona z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie X GC (...) i obejmuje kwotę 225 370 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od 21 marca 2008 r. do dnia zapłaty oraz odsetkami w wysokości ustawowej od kwoty 56 730 zł od dnia 21 marca 2008 r. do dnia 10 października 2008 r. oraz kwoty 16 686 zł i 5400 zł tytułem kosztów procesu. Zbywca w §2 oświadczył, że opisaną wierzytelność przenosi na rzecz nabywcy (pозwanego) za kwotę 42 000 dolarów amerykańskich i ceduje na nabywcę wszelkie prawa wynikające z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie. Strony określiły sposób zapłaty w §3 umowy w dwóch ratach: 10 000 dolarów w dacie podpisania umowy i 32 000 dolarów w terminie sześciu miesięcy do dnia 11 stycznia 2014 roku. W §4 stwierdzono, że kwota zaspokaja wszelkie roszczenia wynikające z powołanego w §1 wyroku Sądu. Na dokumencie umowy umieszczono adnotację o otrzymaniu całości zapłaty z tytułu umowy w dacie 20 grudnia 2013 roku z podpisem zbywcy.

Ustalenia Sądu pierwszej instancji należy uzupełnić o fakt zawarcia umowy nabycia wierzytelności z dnia 23 lipca 2013 r. zawartej pomiędzy A. T. a A. B. obejmującej wierzytelność zasądzoną wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie X GC (...) i zapłaty wierzytelności przez pozwanego (umowa nabycia wierzytelności z 23 lipca 2013 r., k. 80-81, przesłuchanie A. B. rozprawa z 3 sierpnia 2020 r. 00:12:24). Sąd pierwszej instancji pomimo dopuszczenia dowodu z dokumentu i przesłuchania pozwanego, nie dokonał oceny dowodów i nie uzasadnił przyczyn, dla których faktów wynikających z tych dowodów nie wziął pod rozwagę. Dla dalszych ocen podstawę stanowią ustalenia Sądu pierwszej instancji z ich powyższym uzupełnieniem.

Systematyzując fakty, mające znaczenie dla niniejszej sprawy, przedstawiają się one następująco (i) 22 kwietnia 2010 roku zapadł wyrok przeciwko (...) sp. z o.o. w W. zasądzający na rzecz Zakładu (...) sp. j. w S. kwotę 225.370 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od 21 marca 2008 r. do dnia zapłaty oraz odsetkami w wysokości ustawowej od kwoty 56 730 zł od dnia 21 marca 2008 r. do dnia 10 października 2008 r. oraz kwotę 16 686 zł jako koszty procesu w sprawie prowadzonej pod sygnaturą X GC (...), (ii) 1 grudnia 2011 roku Sąd Rejonowy (...) w W. oddalił wniosek o ogłoszenie upadłości spółki (...), (iii) 23 lipca 2013 r. została zawarta pomiędzy A. T. a A. B. umowa nabycia wierzytelności objętej wyrokiem X GC (...) obejmująca kwotę 225 370 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od 21 marca 2008 r. do dnia zapłaty oraz odsetkami w wysokości ustawowej od kwoty 56 730 zł od dnia 21 marca 2008 r. do dnia 10 października 2008 r. oraz kwoty 16 686 zł i 5400 zł tytułem kosztów procesu, (iii) wierzytelność została zaspokojona przez pozwanego i zbywca pokwitował przyjęcie zapłaty, (iv) pozwany został wpisany jako wierzyciel spółki (...), (v) 16 września 2014 roku wyrok z dnia 22 kwietnia 2010 roku sygn. akt X GC (...) został opatrzony klauzulą wykonalności na rzecz powoda, (v) 26 czerwca 2017 roku komornik umorzył postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji prowadzonej z wniosku A. K. przeciwko (...) pod sygnaturą KM (...).

Pozwany bronił się zarzutem wymierzonym przeciwko prawu powoda, bowiem twierdził i dowodził, że nabył wierzytelność i wnosił o przedstawienie umowy cesji, na podstawie której powód nabył wierzytelność. Sąd pierwszej instancji za powodem uznał, że wystarczające jest wykazanie prawa powoda do wierzytelności nadaną klauzulą wykonalności na jego rzecz. Dalej Sąd pierwszej instancji uznał, że A. B. nie wykazał, iż nabył skutecznie roszczenie dochodzone niniejszym pozwem, w uwagi na przedstawienie jedynie kserokopii dokumentów, z których fakt twierdzony miał wynikać. Z uzupełnionych ustaleń faktycznych wynika zaś, że przesłuchanie pozwanego oraz poświadczony za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika występującego w sprawie i będącego radcą prawnym odpis umowy zawartej pomiędzy A. T. a A. B. dowodzą okoliczności, na którą powoływał się pozwany.

Zasadniczy problem nie dotyczy tego, czy wierzytelność Zakładu (...) sp. j. w S. przeciwko (...) na kwotę 225.370 zł wraz z odsetkami ustawowymi istniała w dacie wydania wyroku z dnia 22 kwietnia 2010 roku, tylko czy wierzytelność ta istniała w dacie nadania klauzuli wykonalności na rzecz powoda i nadawała się do egzekucji.

W postępowaniu z art. 788 k.p.c. przedmiotem kognicji sądu jest tylko formalne badanie, czy na podstawie przedstawionych dokumentów nastąpiło przejście praw lub obowiązków. Sąd nie może badać, czy rzeczywiście doszło

do tego przejścia, a tylko czy na podstawie złożonych dokumentów nabywca jest następcą prawnym i czy nabycie nastąpiło już po powstaniu tytułu egzekucyjnego. Przejście uprawnień jest wykazywane dokumentem urzędowym lub prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. Przelew wierzytelności (cesja) polega na przeniesieniu praw wynikających z umowy. Przelew wierzytelności (cesja) stanowi umowę, na mocy której dotychczasowy wierzyciel (cedent) przenosi wierzytelność do majątku osoby trzeciej (cesjonariusza). Przedmiotem cesji są przede wszystkim wierzytelności, również przyszłe, które w chwili przeniesienia nie istnieją, a które mają powstać w przyszłości. Skutek umowy cesji jest regulowany przepisem art. 510 §1 k.c. stanowiącym, że umowa zobowiązująca do przeniesienia wierzytelności przenosi wierzytelność na nabywcę, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej albo że strony inaczej postanowiły. Natomiast w § 2 wskazano, że jeżeli zawarcie umowy przelewu następuje w wykonaniu zobowiązania wynikającego z uprzednio zawartej umowy zobowiązującej do przeniesienia wierzytelności, z zapisu zwykłego, z bezpodstawnego wzbogacenia lub z innego zdarzenia, ważność umowy przelewu zależy od istnienia tego zobowiązania. Kodeks cywilny nie dopuszcza przy przelewie do przełamania zasady *nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet*.

Przepisy prawa cywilnego nie zawierają definicji wierzytelności. Pojęcie to zostało określone przez przedstawicieli doktryny i ujmuje się je powszechnie jako prawo podmiotowe. Wierzytelność definiowana jest jako prawo wierzyciela do zaspokojenia oznaczonego interesu przez odpowiednie zachowanie się dłużnika. Świadczenie jest przedmiotem stosunku zobowiązaniowego, a celem świadczenia jest zaspokojenie interesu wierzyciela. W razie cesji wierzytelności na nabywcę przechodzi ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi, a więc ustawodawca zakłada identyczność wierzytelności cesjonariusza z wierzytelnością cedenta. Obie strony sporu uznawały, że przysługuje im przymiot wierzyciela.

Powód nie złożył umowy przeniesienia wierzytelności (art. 509 k.c.), pozbawiając się dowiedzenia, czy nabył wierzytelność istniejącą. Pozwany złożył umowę nabycia wierzytelności na swoją rzecz, gdzie przedmiot rozporządzenia był zindywidualizowany jako wierzytelność zasądzona wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie X GC (...) obejmująca kwotę 225 370 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od 21 marca 2008 r. do dnia zapłaty oraz odsetkami w wysokości ustawowej od kwoty 56 730 zł od dnia 21 marca 2008 r. do dnia 10 października 2008 r. oraz kwoty 16 686 zł i 5400 zł tytułem kosztów procesu. Podczas przesłuchania zeznał, że nabyta wierzytelność pochodzi od spółki Zakład (...) sp. j. Brak dowodu, że to wierzytelność powoda pochodzi od zbywcy i tenże stał się uprawnionym wierzycielem.

Znaczenie prawne zawartej umowy 23 lipca 2013 roku polega na zmianie wierzyciela i zaspokojeniu długu spółki (...). Wierzytelność przeciwko (...) nabył pozwany (§2 umowy). Jednocześnie §4 umowy zapisano, że kwota z §4 (omyłka winno być §3) zaspokaja wszelkie roszczenia z powołanego w §1 wyroku, a więc wynikające z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 22 kwietnia 2010 roku.

W razie wątpliwości, jaka była wola osoby trzeciej, stosuje się reguły wykładni z art. 65 §2 k.c. Art. 65 §1 i 2 k.c. określa ogólne zasady dokonywania wykładni oświadczeń woli, a zawarte w nim dyrektywy interpretacyjne odnoszą się zarówno do wszystkich kategorii czynności prawnych (§1), jak i wyłącznie do umów (§2). Konsekwencją tego unormowania jest konieczność dokonania wykładni umów na trzech poziomach, to jest ustalenia literalnego brzmienia umowy, ustalenia treści oświadczeń woli przy zastosowaniu reguł określonych w art. 65 §1 k.c. oraz ustalenie sensu złożonych oświadczeń woli poprzez odwołanie się do zgodnego zamiaru stron i celu umowy. Przede wszystkim należy dążyć do ustalenia rzeczywistej woli stron umowy opierając się w pierwszym rzędzie na znaczeniu, jakie według tychże stron miały złożone przez nie oświadczenia. Literalny zapis umowy wskazuje na zaspokojenie roszczeń obejmujących kwotę z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie X GC (...). Wzmaga to rozumienie oświadczenie zbywcy o otrzymaniu zapłaty kwoty z tytułu umowy. Zeznający pozwany wypowiedział się również tak, że spółka ma zobowiązanie w stosunku do niego jako udziałowca i został zapisany w księgach jako wierzyciel spółki. Pozwany spłacił wierzytelność spółki, którą ta miała w stosunku do pana S. „Ja zapłaciłem za wierzytelności spółki”.

Wykładnia umowy winna uwzględniać nie tylko literalne brzmienie umowy, ale i jej sens rozumiany przez strony. Treść §4 umowy, iż kwota zaspokaja wszelkie roszczenia wynikające z powołanego w §1 wyroku Sądu, oraz zeznania

pozwanego o zapłacie wierzytelności w 2013 roku, oznacza że umowa z 23 lipca 2013 roku jest w sensie jurydycznym umownym wstąpieniem w prawa wierzyciela. Istnieje spór nad możliwością umownego wstąpienia osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela. Z punktu widzenia teoretycznego można odróżnić sytuację wstąpienia osoby trzeciej w prawa wierzyciela z mocy umowy zawartej z wierzycielem oraz wstąpienie osoby trzeciej w prawa wierzyciela z mocy ustawy. Kodeks cywilny nie reguluje pierwszej sytuacji, a więc jest to przypadek dopuszczalny w ramach przepisów dotyczących swobody umów. Umowa wywołująca skutki subrogacji ustawowej jest w istocie przelewem, ale wstąpienie umowne może nastąpić jedynie równocześnie ze spełnieniem świadczenia. Wierzyciel nie jest wówczas narażony na obawę niezaspokojenia świadczenia, gdyż przesłanką podstawienia jest właśnie to, że świadczenie uzyskuje. Podstawienie nie może nastąpić po dokonaniu świadczenia, gdyż dług wówczas wygaśnie. Zgoda dłużnika na podstawienie nie jest potrzebna, albowiem sytuacja dłużnika w istocie nie ulega zmianie. Osoba podstawiona uzyskuje natomiast roszczenie o świadczenie w ramach dotychczasowego stosunku prawnego wierzyciela i dłużnika. Według unormowań kodeksu cywilnego celem podstawienia osoby trzeciej w miejsce wierzyciela jest nie tyle samo przeniesienie wierzytelności, ile utrwalenie praw osoby trzeciej względem dłużnika wobec wykonania świadczenia, które na nim ciąży. Wprowadzenie w umowie §4 i jego rozumienie przez pozwanego przemawia za tym, żeby dokonać kwalifikacji umowy nie jako czystego przelewu, ale właśnie jako umownego wstąpienia w prawa wierzyciela, ze względu na zaspokojenie roszczenia. Przy cesji wierzyciel nabywa wierzytelność cedowaną, tu zaspokojenie roszczenia oznacza, że wierzytelność nabywcy nie jest równoważna wierzytelności zbywcy i zbywca uzyskuje je do zapłaconej kwoty. Jednocześnie dług spółki został zaspokojony przez pozwanego przez świadczenie kwoty nabycia wierzytelności, co zaspokajało interes zbywcy jako dotychczasowego wierzyciela. Taki był sens postanowienia z §4 umowy, iż kwota nabycia wierzytelności zaspokajała wszelkie roszczenia wynikające z powołanego w §1 wyroku Sądu. Poświadczenie otrzymania zapłaty przez zbywcę wierzytelności wyłącza możliwość dokonywania dalszych przelewów wierzytelności z wyroku.

Podstawową przesłanką wstąpienia osoby trzeciej w prawa zaspokojonego wierzyciela jest zapłata przez nią cudzego długu. Nie może wstąpić w prawa zaspokojonego wierzyciela ten, kto płaci dług własny. Przesłanek ustawowej subrogacji strony nie mogą modyfikować w umowie.

Pozwany płacił cudzy dług. Odpowiedzialność członka zarządu spółki na podstawie art 299 k.s.h. ma charakter odszkodowawczych nie zaś gwarancyjny. Odpowiada on bowiem, jako członek organu zarządzającego spółki, na zasadzie domniemanej winy, za szkodę wyrządzoną wierzycielowi spółki zaniechaniem polegającym na niezłożeniu we właściwym czasie wniosku o ogłoszenie upadłości. Niedopełnienie zaś tego obowiązku powoduje, że wierzyciele spółki nie mogą uzyskać zaspokojenia z jej majątku w toku postępowania upadłościowego. Nie jest to zatem subsydiarna (pomocnicza, dodatkowa) odpowiedzialność za cudzy dług w rozumieniu art. 518 §1 pkt 1 k.c., lecz mająca charakter sankcyjny, za własne zaniechanie i wywołaną tym szkodę, powiązana z czynnościami członka zarządu. Dług spółki i dług członka zarządu są oparte na odmiennych obowiązkach. W relacji członek zarządu – spółka, członek zarządu pozostaje osobą trzecią. Nie ma dowodu, aby pozwany działał w imieniu spółki (...).

Uzupełniająco wskazać należy, że brak zgody dłużnika, (...), na piśmie wyklucza konstrukcję z art. 518 §1 pkt 3 k.c., gdzie wstąpienia w prawa wierzyciela poprzez spełnienie cudzego długu, następuje w interesie dłużnika. Brak zgody dłużnika świadczy również przeciwko przejęciu długu przez pozwanego, który statuuje art. 519 §2 pkt 1 k.c. Na mocy art. 356 §1 k.c. spełnienie świadczenia z wyjątkiem wypadków, w których dłużnik obowiązany jest do świadczenia osobistego, może nastąpić przez osobę trzecią. Co więcej, jeżeli wierzytelność pieniężna jest wymagalna, wierzyciel nie może odmówić przyjęcia świadczenia od osoby trzeciej, nawet gdyby działała bez wiedzy dłużnika (art. 356 §2 k.c.). Przez spełnienia takiego świadczenia osoba trzecia doprowadza do wygaśnięcia stosunku prawnego łączącego wierzyciela i dłużnika, w zasadzie wierzytelność wygasa. Przepis ten nie umożliwia jednak osobie trzeciej wstąpienia w ten stosunek obligacyjny, a osoba trzecia nie wchodzi w prawa zaspokojonego wierzyciela, lecz ewentualnie w związku ze spełnieniem świadczenia przysługuje jej roszczenie względem dłużnika o zwrot świadczenia.

Przyjęcie odmiennej interpretacji umowy z dnia 23 lipca 2013 roku prowadziłyby do nielogicznego wniosku, że dłużnika ((...)) poza długiem wobec pozwanego obciąża dług z wyroku X GC (...). Wierzyciel poza odzyskaniem

świadczenia, którego ekonomiczna wartość (kwota nabycia wierzytelności) była równoważna wartości wierzytelności, utrzymywałoby nadal prawo do dochodzenia świadczenia od dłużnej spółki.

Jak wskazano, na dokumencie umowy z 23 lipca 2013 roku umieszczono adnotację o otrzymaniu całości zapłaty z tytułu umowy. Umieszczona adnotacja o zapłacie na gruncie procesowym jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i jako taka potwierdza, że osoba, która je podpisała złożyła tej treści oświadczenie. Nie korzystają z domniemania prawdziwości zawartych w nim oświadczeń, wobec czego osoba mająca w tym interes prawny może twierdzić i dowodzić, że treść złożonych oświadczeń nie odpowiada stanowi rzeczywiście. Niemniej na gruncie materialnym adnotacja o zapłacie odpowiada pokwitowaniu spełnienia świadczenia z art. 462 k.c. Zgodnie z zasadą ogólną wyrażoną w art. 6 k.c., fakt wykonania zobowiązania powinien w razie sporu udowodnić dłużnik, gdyż to on wywodzi z niego skutki dla siebie korzystne. Dłużnik powinien wykazać zarówno to, że spełnił określone świadczenie, jak i to, że stanowiło ono wypełnienie jego obowiązków wynikających z treści zobowiązania. Jeżeli wierzyciel przyjął świadczenie bez zastrzeżeń, domniemywa się, że zostało ono spełnione należycie, tj. zgodnie z treścią zobowiązania. Dlatego złożenie przez pozwanego umowy cesji stanowi pisemne pokwitowanie spełnienia świadczenia, które zostało wystawione i podpisane przez wierzyciela, tu zbywcę. Dokument pochodzi od pozwanego i zgodnie z art. 253 k.p.c. jeżeli powód zaprzecza prawdziwości dokumentu od niego pochodzącego powinien ten fakt udowodnić. Powód ani nie zaprzeczał prawdziwości dokumentu, ani nie podważał zapłaty kwoty, która zaspokajała roszczenia z wyroku, a jedynie twierdził, że jemu jako wierzycielowi przysługuje wierzytelność.

Pozwany w sprawie wytoczonej na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. nie może kierować zarzutów, które podważają prawomocność materialną wyroku wydanego przeciwko spółce, w której był członkiem zarządu. Sąd rozpoznający sprawę dotyczącą roszczenia opartego na art. 299 k.s.h. musi uznać istnienie roszczenia powoda przeciwko spółce zasądzonego prawomocnym orzeczeniem, które na mocy art. 365 § 1 k.p.c. wiąże w sprawie wytoczonej przez wierzyciela członkom zarządu spółki. Pozwany członek zarządu nie może skutecznie zakwestionować tego zobowiązania, podnosząc że w ogóle ono nie powstało, upadło z mocą wsteczną lub wygasło wskutek wykonania przed wydaniem orzeczenia, ani skutecznie powołać się na to, iż dochodzenie od spółki roszczenia, odpowiadającego temu zobowiązaniu, stanowiło nadużycie prawa albo że roszczenie to uległo przedawnieniu.

Nie ma przeszkód natury prawnej związanych z instytucją prawomocności materialnej, aby zarzuty pozwanego dłużnika na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. obejmowały takie, które wskazują na wygaśnięcie wierzytelności z przyczyny zaistniałej po powstaniu tytułu egzekucyjnego. Artykuł 365 § 1 k.p.c. nie stanowi przeszkody do uwzględnienia wygaśnięcia zobowiązania z tej przyczyny, ponieważ w tym przypadku nie dochodzi do podważenia ustaleń leżących u podstaw prawomocnego orzeczenia. Zmiana stanu prawnego wynikającego z tego orzeczenia łączy się tu z nowym zdarzeniem. Praktyczne znaczenie może mieć wygaśnięcie zobowiązania spółki wobec powoda wskutek zaspokojenia przez spółkę w drodze zapłaty zobowiązania po uprzedniej jego bezskutecznej wobec niej egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 1999 r., I CKN 1174/97) lub wskutek potrącenia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., III CZP 129/10). W razie wykazania, że do takiego zaspokojenia doszło, powództwo wobec członków zarządu oparte na art. 299 § 1 k.s.h. powinno być oddalone, odpada wtedy bowiem w istocie przesłanka bezskuteczności egzekucji powoda wobec spółki, a w każdym razie - nie istnieje szkoda podlegająca naprawieniu na podstawie tego przepisu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 181/12).

Pozwany jako osoba trzecia zaspokoił wierzyciela i wstąpił w miejsce wierzyciela do wysokości dokonanej zapłaty. Dług (...) z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie powołanego w §1 umowy z 23 lipca 2013 roku wygasł (§4 umowy), lecz dłużnik zaciągnął nowy dług wobec osoby trzeciej (pозwanego jako członka zarządu) do wysokości kwoty nabycia wierzytelności. Tak sens umowy rozumiał pozwany, zeznając "wierzytelność została spłacona w 2013 roku i jestem ujęty w księgach spółki jako wierzyciel".

Ciężar dowodu obciążał powoda i znając stanowisko pozwanego winien w ramach jego rozkładu bez inicjatywy pozwanego wykazać przysługujące uprawnienia, bowiem wywodził z przejścia uprawnień prawo do zapłaty roszczenia odszkodowawczego, a pozwany dysponował dowodem podważającym atrybut uprawnień powoda. W toku procesu powód nie podejmował próby wykazywania tych okoliczności, forsując jedynie tezę o uprawnieniu potwierdzonym

postanowieniem z dnia 2 września 2014 roku i odmiennym rozkładzie ciężaru dowodu. Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nastąpiło po zawarciu umowy 23 lipca 2013 roku.

Zgodnie z art. 299 §1 k.s.h., jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania. W myśl § 2 członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w §1, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym samym czasie wydano postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo o zatwierdzeniu układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewydania postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego albo niezatwierdzenia układu w postępowaniu w przedmiocie zatwierdzenia układu wierzyciel nie poniósł szkody. Artykuł 299 §1 k.s.h. ustanawia odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania spółki z o.o., których nie można zaspokoić z majątku spółki. Obejmuje ona różnicę pomiędzy zobowiązaniami spółki z o.o., a tą ich częścią, która została już zaspokojona z majątku spółki.

Powód nie wykazał szkody, gdyż przedstawiony stan faktyczny nie pozwala na dokonanie oceny, że powód nabył wierzytelność przeciwko dłużnikowi, za którego zobowiązania ponosi odpowiedzialność pozwany. Sąd pierwszej instancji uznał zaś, że to pozwany nie wykazał zaistnienia przesłanki egzoneracyjnej w postaci braku poniesienia szkody przez powoda. Biorąc pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy, było to zapatrywanie nieuprawnione.

Dodatkowo należy wskazać, że w sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w Warszawie 24 października 2019 r., sygn. akt XVI GC 889/19 (k. 73), pozwany wniósł o dopuszczenie dowodu z pisemnej opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny przedsiębiorstw na okoliczność tego, czy w okresie pełnienia przez A. B. funkcji członka zarządu były podstawy do wniesienia wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcia postępowania układowego w spółce (...), jeżeli tak, to kiedy to nastąpiło, tj. kiedy spółka zaprzestała wykonywania zobowiązań, oraz czy z majątku spółki wierzyciel uzyskałby w ramach postępowania upadłościowego zaspokojenie swoich wierzytelności i w jakim zakresie, gdyby wniosek został złożony we właściwym czasie. Pozwany podnosił, że odnośnie (...) został w 2011 roku złożony wniosek o ogłoszenie upadłości, który został oddalony na podstawie art. 13 ustawy Prawo upadłościowe, z uwagi na brak posiadania przez spółkę majątku wystarczającego na zaspokojenie kosztów postępowania. W konsekwencji w ocenie apelującego wierzyciel nie uzyskałby zaspokojenia swojej wierzytelności i tak zostałaby spełniona okoliczność zwalniająca pozwanego z odpowiedzialności za zobowiązania spółki zgodnie z art. 299 § 2 k.s.h.. Sąd pierwszej instancji pozostawił wniosek pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego bez rozpoznania, gdy pozwany zamierzał dowieść braku szkody wierzyciela.

Zarzuty apelacji wykazały, że Sąd pierwszej instancji popełnił uchybienia proceduralne i niewłaściwie zbadał zarzuty merytoryczne pozwanego, co doprowadziło do zmiany wyroku na podstawie art. 386 §1 k.p.c. i oddalenia powództwa. Zmiana wyroku w części merytorycznej skutkowałą zmianą rozstrzygnięcia o kosztach procesu i na rzecz pozwanego zasądzono kwotę odpowiadającą wynagrodzeniu pełnomocnika stosownie do § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 k.p.c. w związku z art. 98 k.p.c. zasądzając na rzecz pozwanego kwotę wynagrodzenia stosownie do § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

Pozwany był zwolniony od uiszczenia opłaty sądowej od apelacji i koszt ten ponosi powód na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Sprawa została rozpoznana na posiedzeniu niejawnym na podstawie art. 374 k.p.c. albowiem żadna ze stron nie złożyła wniosku o przeprowadzenie rozprawy. Skład sądu wynikał z art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4) ustawy z dnia 2 marca 2020

roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych w brzmieniu nadanym Dz.U. z 2020r, poz. 1090.

Jolanta de Hej-Kaplińska